

Paweł Lubiewski

Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie
Wydział Bezpieczeństwa Wewnętrznego
e-mail: pawel.lubiewski.wspol@gmail.com

Reguły i metody działania współczesnych organizacji terrorystycznych

STRESZCZENIE

W niniejszym artykule poruszono problemy związane z charakterystyką współczesnych organizacji terrorystycznych oraz regułami ich działania. Prezentowane poglądy oparto na analizie różnic i podobieństw przeprowadzonych zamachów terrorystycznych, uwzględniając ich cel oraz zastosowane narzędzia, a przede wszystkim cechy działań terrorystycznych, tj. zaskoczenie, dynamikę, celowość działania oraz manewrowość. Pozwoliło to przedstawić charakterystykę metod działań terrorystów. Dało jednocześnie podwaliny pod rozważania w tym zakresie, które wieńczy prezentacja zagadnień odnoszących się do zakresu oddziaływania organizacji terrorystycznych w wymiarze lokalnym, regionalnym i globalnym oraz przeciwdziałania temu zjawisku.

Słowa kluczowe: terroryzm, terror, organizacje terrorystyczne, bezpieczeństwo, bezpieczeństwo publiczne, porządek publiczny, zagrożenia.

Rozważania na temat terroryzmu z racji ich rozległości tematycznej oraz niejednoznaczności terminologicznej należy rozpocząć od uporządkowania kilku pojęć związanych z działaniami terrorystycznymi, wśród których znajdują się następujące:

- zamach terrorystyczny – incydent terrorystyczny, w którym zastosowano przemoc (bądź realną groźbę jej użycia);
- kampania terrorystyczna – przemyślana i celowa seria zamachów terrorystycznych przeprowadzonych zwykle na dużą skalę w niewielkim przedziale czasowym;
- metody terrorystyczne – charakterystyczny sposób dopuszczania się aktów terroru (przemocy, zbrodni)¹.

W kontekście tych ostatnich oraz na podstawie analizy i oceny dotychczasowych zamachów terrorystycznych można wyodrębnić kilka ich rodzajów z uwagi na wykorzystanie zastosowanych środków i narzędzi, a mianowicie:

- ataki przy użyciu broni palnej, białej lub innych niebezpiecznych przedmiotów;
- zamach bombowy;

---

¹ B. Bolechów, *Terroryzm w świecie podwubiegunowym*, Toruń 2003 s. 39.

- atak z wykorzystaniem środków zaliczanych do broni masowego rażenia, tj. ładunku lub środka promieniotwórczego, środka chemicznego lub biologicznego;
- atak z wykorzystaniem środków niekonwencjonalnych, tj. środków transportu (powietrznego środka transportu, pojazdu mechanicznego, nawodnego środka transportu);
- atak związany z zastosowaniem Internetu bądź innych środków dostępnych w cyberprzestrzeni.

Można również dokonać podziału tych ataków ze względu na taktykę działania, tj. najście, wypad, zasadzka, sieć zasadzek, napad i rabunek. Kolejnym kryterium podziału może być cel działania, tj. uprowadzenie, wzięcie zakładników oraz zabójstwo.

Patrząc na ataki terrorystyczne z perspektywy obiektów działania, daje się wyróżnić akty terrorystyczne skierowane przeciwko ludziom lub obiektom im służącym czy też środowisku naturalnemu, infrastrukturze, zbiorom muzealnym itp.

Działalność terrorystyczna może być ponadto podzielona wedle kryterium wymiaru działania, co pozwala wyodrębnić zamachy terrorystyczne dokonywane na lądzie, wodzie, powietrzu lub w cyberprzestrzeni. W tym kontekście w efekcie podejmowanych działań terrorystycznych wobec infrastruktury może dojść w szczególności do:

- zniszczenia rozumianego jako wyrządzenie nieodwracalnych szkód w wielkości nie mniejszej niż 40–60% obiektu, na który dokonano zamachu terrorystycznego, co jest równoznaczne z całkowitą utratą zdolności do prowadzenia działalności wynikającej z jego przeznaczenia²;
- obez władnienia identyfikowanego jako czasowe pozbawienie zdolności do realizacji powierzonych obiektowi funkcji³;
- dezorganizowania rozumianego jako chwilowe wprowadzenie zamętu w sprawnym funkcjonowaniu obiektu;
- nękania, którego istotą jest bezustanne dokonywanie działań zakłócających bieżące sprawne funkcjonowanie obiektu.

Niemal wszystkie akty terrorystyczne dokonywane będą w kilku fazach obejmujących:

- podejście do obiektu działania;
- wejście na teren obiektu;
- dokonanie uszkodzeń lub zniszczeń, pochwycenie planowanej do uprowadzenia osoby lub wykonanie innych przedsięwzięć związanych z osiągnięciem zakładanego celu działania;
- odejście z miejsca aktu terrorystycznego (z wyjątkiem zamachów samobójczych)⁴.

Należy zauważyć, że działania terrorystyczne mogą zawierać „elementy działań psychologicznych, wywierających znaczny wpływ na stan psychiczny i moralny [...] społeczeństwa przeciwnika”⁵. Dla zwiększenia nastrojów przygnębienia, niepewności i rezygnacji terroryści mogą wykonywać takie zadania jak:

- wyolbrzymianie efektów swych działań;
- rozgłaszanie wiadomości dyskredytujących aparat władzy;
- szerzenie nastrojów niepewności, rezygnacji z walki, paniki itp.”⁶.

² Por. *Leksykon wiedzy wojskowej*, Warszawa 1979, s. 243.

³ *Ibidem*, s. 246.

⁴ Por. D. Kubajewski, A. Pazdor, *Podstawowe właściwości działań partyzanckich*, Warszawa 1988, s. 70.

⁵ Por., *Partyzantka i dywersja oraz walka z nimi*, Warszawa 1966, s. 42.

⁶ *Ibidem*, s. 42.

Zjawisko terroryzmu związane jest również ze skrajnościami, których przejawem jest między innymi populizm, który obejmuje wszystkie jego nurty. Najważniejszymi elementami owego populizmu są odniesienia do:

- prostych identyfikacji relacji wróg – przyjaciel;
- obwiniania przeciwnika za wszystkie niepowodzenia połączone często z teorią spiskową;
- przekonania o możliwości zaradzenia wszystkim problemom świata przez wprowadzenie w życie własnego programu;
- agresywny język;
- eufemizmy językowe⁷.

Przedstawione powyżej kwestie dotyczące populizmu wywierają swoje piętno na wykorzystaniu sił i środków wykorzystywanych przez terrorystów oraz organizacje terrorystyczne.

Ta jakże ogólna charakterystyka działalności terrorystycznej pozwala zauważyć złożoność zjawiska oraz jego wielopłaszczyznowe oddziaływanie. Współczesne organizacje terrorystyczne, pomimo różnic odnoszących się do przyczyn ich powstania, charakteryzuje wiele wspólnych cech. Jednymi z najważniejszych są te, które stanowią istotę terroryzmu, a więc działanie z użyciem gwałtu i przemocy.

W związku z powyższym stwierdzeniem należy zaznaczyć za Bernardem Wiśniewskim i Jarosławem Prońko, że „wykorzystywanie strachu jako narzędzia podporządkowywania innych ludzi własnej woli nosi miano terroru. Narzędzie to bywało i często bywa stosowane dla podporządkowywania formalnej lub nieformalnej władzy jakiejś społeczności lub grupy społecznej. W przeszłości, podobnie jak dzisiaj, terror jest nieodłączną częścią wojen, szczególnie wewnętrznych, rewolucji, dyktatur nieposiadających wystarczającego mandatu społecznego do sprawowania władzy. Był również narzędziem wywierania nacisku na władzę formalną przez grupy społeczne, które nie mogły liczyć na zbyt duże poparcie społeczne”⁸.

Zauważalną cechą obecnego wymiaru terroryzmu jest także rosnąca liczba organizacji o charakterze terrorystycznym, ponieważ „na przełomie XX i XXI wieku liczba działających organizacji terrorystycznych zbliżyła się do tysiąca”⁹. Lista takich organizacji publikowana jest w raportach Departamentu Stanu USA. Raport Departamentu Stanu USA o Zagranicznych Organizacjach Terrorystycznych zawiera listę organizacji terrorystycznych, natomiast raport Formy Globalnego Terroryzmu opisuje działalność terrorystyczną tych organizacji na poszczególnych kontynentach i w poszczególnych państwach”¹⁰. Z uwagi na naturalne ograniczenia wynikające z formuły wypowiedzi poniżej przedstawiono syntetyczne informacje na temat wybranych organizacji terrorystycznych. U podstaw tego zestawienia legło założenie przedstawienia ich charakterystyki z punktu widzenia miejsca i sposobów działania oraz zmian w celach działania, w tym przekształcania się niektórych z nich w zorganizowane grupy przestępcze. Zestawienie to, z natury rzeczy obarczone dużym subiektywizmem autora, starano się zobiektywizować i przedstawić w kolejności alfabetycznej, co pozwala

⁷ P. Guła, *Terroryzm międzynarodowy, w tym islamski. Zarys problemu*, Szczytno 2009, s. 20–21.

⁸ J. Prońko, B. Wiśniewski, *Wybrane zagrożenia społeczne – terroryzm i przestępczość zorganizowana* [w:] *Bezpieczeństwo wewnętrzne a prawo i zarządzanie. Wybrane problemy*, red. B. Wiśniewski, J. Prońko, P. Kobes, Warszawa 2015, s. 18.

⁹ J. Tomaszewicz, *Terroryzm na tle przemocy politycznej. Zarys encyklopedyczny*, Katowice 2000, s. 38.

¹⁰ K. Jąłoszyński, B. Wiśniewski, *Terroryzm w aspekcie zagrożeń wewnątrzpaństwowych*, (ZATER), praca naukowo-badawcza realizowana w ramach Wydziału Administracji Wyższej Szkoły Administracji w Bielsku-Białej, Bielsko-Biała 2007, s. 93.

sprawniej odszukać interesujące informacje. Stosując powyższe kryterium, warto zwrócić uwagę na:

1. ABU SAJAF (Ojciec Miecza) – to separatystyczna, paramilitarna organizacja terrorystyczna działająca na południu Filipin. Występuje przeciwko rządowi w Manili i dąży do utworzenia niepodległego państwa islamskiego ludu Moro¹¹.

2. AKTIVNA ISLAMSKA OMLADINA (Aktywna Młodzież Muzułmańska) – to największe islamskie ugrupowanie w Bośni i Hercegowinie, które prowadziło szkolenie w zakresie stosowania technik terrorystycznych (m.in. podcinania gardel, używania materiałów wybuchowych). Obecnie organizacja prowadzi antyzachodnią propagandę skierowaną na radykalizację bośniackich muzułmanów¹².

3. AL-KAIDA – jest jedną z najbardziej znanych organizacji. Znana jest też jako: „al Qaida” lub „al Qeada”, „Siły Islamskie”, „Islamski Front Wyzwolenia Miejsc Świętych”, „Organizacja Osamy bin Ladena”, „Międzynarodowy Front Islamski na Rzecz Świętej Wojny z Żydami i Krzyżowcami”. Jest „międzynarodową «grupą wsparcia» posiadającą charakter organizacji sieciowej, finansującą i kierującą działalnością islamskich bojowników na całym świecie. Powstała podczas wojny ze Związkiem Radzieckim w Afganistanie, a jej rdzeń stanowią weterani wojenni z całego islamskiego świata. Al-Kaidę założył około roku 1988 saudyjski milioner i islamski bojownik Osama bin Laden, po zamachu na Stany Zjednoczone w dniu 11 września 2001 roku uważany za jednego z najgroźniejszych terrorystów na świecie”¹³.

4. ANSAR AL-ISLAM – określane również, jako: „Kurdyjscy Talibowie” lub „Obróńcy Islamu”. Ta organizacja terrorystyczna „jest radykalną grupą irackich Kurdów i Arabów, dążących do utworzenia, na terenie północnego Iraku państwa islamskiego. Odpowiedzialni są za liczne zamachy terrorystyczne skierowane przeciw wojskom Stanów Zjednoczonych i ich sojusznikom stacjonującym w Iraku, a także przeciw przedstawicielom rządu irackiego oraz irackich sił bezpieczeństwa”¹⁴.

5. ANSAR AS-SUNNA (Zwolennicy Tradycji) – organizacja terrorystyczna działająca na terenie Iraku. Znana z walki z Kurdami na terytorium Iraku oraz z profanacji i niszczenia obiektów religijnych uznanych za heretyckie. Wsławili się ponadto egzekucjami pojmanych żołnierzy, zakładników i osób innego wyznania aniżeli islam¹⁵.

6. AUM SHINRIKYO (Sekta Najwyższa Prawda) – to organizacja terrorystyczna będąca sektą, która stawiała sobie za „cel opanowanie całej Japonii, a w dalszej kolejności całego świata. Temu celowi podporządkowana została struktura organizacyjna przypominająca strukturę państwa z ministerstwami, rządem itp. W sekcie panowała ostra dyscyplina, a członkowie byli utrzymywani w ryzach przy pomocy różnorodnych środków przymusu oraz intensywnej indoktrynacji. [...] Sekta została zdelegalizowana po wykonaniu szeregu zamachów terrorystycznych”¹⁶.

7. CONTINUITY IRISH REPUBLICAN ARMY (Irlandzka Armia Kontynuacji) – to grupa republikańskich katolików walczących o zjednoczenie Irlandii Północnej i Republiki Irlandii. Organizacja przeprowadzała „ataki na terenie Irlandii Północnej oraz [...] akcje

---

¹¹ K. Izak, *Leksykon organizacji i ruchów islamskich*, Centralny Ośrodek Szkolenia Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Warszawa 2014, s. 15.

¹² Ibidem, s. 37–42.

¹³ K. Jąłoszyński, B. Wiśniewski, *Terroryzm w aspekcie zagrożeń ...*, s. 94.

¹⁴ Ibidem, s. 95.

¹⁵ K. Izak, *Leksykon organizacji i ruchów ...*, op. cit., s. 60-63.

¹⁶ K. Jąłoszyński, B. Wiśniewski, *Terroryzm w aspekcie zagrożeń ...*, s. 130.

skierowane przeciwko brytyjskim siłom wojskowym i siłom bezpieczeństwa: zamachy bombowe, zabójstwa, kradzieże, porwania¹⁷.

8. DA AFGHANISTAN ISLAMI AMARAT (Afgański Ruch Talibów) – to z kolei grupa działająca na terytorium Afganistanu z pobudek religijnych. Z czasem „bojownicy przeistoczyli się w komendantów, watażków, często zwykłych bandytów walczących o władzę, pieniądze i strefy wpływów”¹⁸.

9. DAESH (państwo Islamskie) – organizacja terrorystyczna oraz samozwańczy kalifat prowadzący działalność terrorystyczną. Celem tego ugrupowania, które jest spadkobiercą sunnickich ekstremistów, jest ustanowienie hierokracji, opartej na zasadach prawa koranicznego, na terytoriach zamieszkałych bądź rządzonych przez muzułmanów. 29 czerwca 2014 roku ugrupowanie proklamowało na ziemiach okupowanych powstanie kalifatu pod nazwą „Państwo Islamskie”.

10. DŻABAT AL TAHRIR AL-FILISTINIJAHL (Front Wyzwolenia Palestyny) – jest organizacją działającą głównie w Libanie, „która prowadziła walkę zbrojną z Izraelem, głównie w postaci ataków terrorystycznych zza granicy libańskiej. Do jego najbardziej znanych akcji należy porwanie statku Achille Lauro. Natomiast do najbardziej oryginalnych należy zaliczyć próbę nalotu na Izrael przy użyciu dwóch motolotni, z których zamachowcy mieli zrzucić granaty, i próbę wtargnięcia balonem na terytorium Izraela. Po spotkaniu w Oslo ugrupowanie zaakceptowało politykę OWP i zaprzestało ataków terrorystycznych na Izrael”¹⁹.

11. EJERCITO de LIBERACION NACIONAL (Armia Wyzwolenia Narodowego) – jest grupą określającą się jako „ruch rewolucyjny dążący do przekazania władzy narodowi. Źródłem inspiracji była dla ELN rewolucja kubańska. ELN jest drugą co do wielkości i najaktywniejszą grupą terrorystyczną w Kolumbii. Cechą charakterystyczną ugrupowania jest obecność w jego szeregach księży katolickich”²⁰;

12. EUZKADI TA ASKATASUNA (Kraj Basków i Wolność) – jest najbardziej znaną organizacją terrorystyczną działającą na terenie Europy. Dała się poznać jako „separatystyczna organizacja działająca na północy Hiszpanii i w południowo-zachodnich prowincjach Francji. Za cel stawia sobie stworzenie niepodległego państwa Basków”²¹.

13. GANG DE ROUBAIX (Grupa z Roubaix) była siatką terrorystyczną dokonującą zamachów we Francji, w konsekwencji rozbitą przez policję francuską. Gang z Roubaix zdobywał fundusze na działalność terrorystyczną, napadając m.in. na sklepy i furgonetki bankowe²².

14. HEZBOLLAH (partia Boga) – „to największa i prawdopodobnie również najsilniejsza organizacja terrorystyczna na świecie. Skupia wiele radykalnych organizacji szyickich. Dąży do utworzenia republiki islamskiej na wzór irańskiej w Libanie oraz wyeliminowania wszystkich wpływów nie islamskich w strefie. Skrajnie antyzachodnia i antyizraelska. Od momentu powstania utrzymywała ściśle związki z Iranem, który finansował i szkolił jej bojowników”²³.

¹⁷ Ibidem, s. 106–107.

¹⁸ K. Izak, op. cit., s. 54–59.

¹⁹ K. Jąłoszyński, B. Wiśniewski, *Terroryzm w aspekcie zagrożeń...*, s. 96.

²⁰ Ibidem.

²¹ Ibidem, s. 110.

²² K. Izak, op. cit., s. 184–187.

²³ K. Jąłoszyński, B. Wiśniewski, *Terroryzm w aspekcie zagrożeń...*, s. 103.

15. PARTIYA KARKERËN KURDISTANË (Partia Pracujących Kurdystanu) – jest organizacją prowadzącą działalność na terytorium Turcji, która stawia sobie za cel zdobycie niepodległości dla Kurdów zamieszkałych w Turcji.

Podsumowując dotychczasowe rozważania, niezbędne wydaje się zwrócenie uwagi na różnorodność pobudek powstawania organizacji terrorystycznych, cele, przestrzeń, motywację, organizację, zasięg i przemiany, jakim ulegały. To coś, co łączy i dzieli. Niestety wszystkie, bez względu na proveniencję, charakteryzują się bezwzględnością w realizacji zakładanych celów.

W kontekście prezentowanych rozważań daje się również dostrzec, że organizacja działań terrorystycznych jest systematycznie doskonałona. W ślad za tym rozwijane są przedsięwzięcia mające na celu przeciwdziałanie im oraz minimalizację skutków ich wystąpienia. W tym też kontekście trudno nie zgodzić się, że „wydarzenia z 11 września 2001 roku nie pozostały bez wpływu na postrzeganie terroryzmu i walki z tym zjawiskiem. Zatacza ono coraz szersze kręgi, staje się bardziej złożone. Obecnie nie ma recepty, uniwersalnego środka na walkę z tym zjawiskiem czy też przeciwdziałanie potencjalnym konsekwencjom aktów terrorystycznych, które mają stosunkowo duży ciężar gatunkowy”²⁴. Nie zwalnia to z obowiązku ciągłego śledzenia zmian zachodzących w każdym zakresie dotyczącym tego zjawiska, co służyć ma potwierdzeniu posiadanej wiedzy, jej aktualizacji oraz snuciu wizji na przyszłość w celu zapewnienia akceptowalnego poziomu bezpieczeństwa potencjalnych celów terrorystów.

Nie bez wpływu na powyższe problemy pozostaje charakter organizacji terrorystycznych, zakres ich oddziaływania, siły i środki przez nie wykorzystywane oraz metody działania terrorystów i organizacji terrorystycznych oraz ich powiązania ze światem przestępczym.

Przy tak ukształtowanej perspektywie postrzegania problemu daje się dostrzec, że bez względu na zakres i wymiar oddziaływania wszystkie organizacje terrorystyczne formują swój docelowy kształt w kilku fazach, obejmujących zazwyczaj następujące etapy:

- początkowy, w którym kształtowana jest myśl przewodnia działania;
- pozyskiwania zwolenników, w którym następuje werbunek członków i zaplecza do niezakłóconego działania;
- zdobywania środków na działalność w drodze przejęć, napadów, rabunków lub darywizn;
- szkolenia i przygotowania działalności, w którym przygotowuje się do przeprowadzania pojedynczych i grupowych aktów terrorystycznych;
- rozbudowy struktur, w ramach którego pozyskuje się kolejnych członków oraz przychylność i poparcie ewentualnych stronników;
- końcowy, charakteryzujący się osiągnięciem zdolności i gotowości do działań.

Prócz powyższych aspektów analiza dostępnej literatury pozwala wyodrębnić kilka istotnych kwestii, które dotyczą zakresu oddziaływania współczesnych organizacji terrorystycznych w wymiarze lokalnym, regionalnym i globalnym.

Część organizacji terrorystycznych to ugrupowania powstałe w latach sześćdziesiątych lub siedemdziesiątych ubiegłego wieku. Są one po części niejako pokłosiem „zimnej wojny”. Geograficznie są rozmieszczone na Bliskim Wschodzie, Kaukazie, Półwyspie

---

²⁴ Z. Ścibiorek, B. Wiśniewski, R.B. Kuc, A. Dawidczyk, *Bezpieczeństwo wewnętrzne. Podręcznik akademicki*, (wydanie drugie zaktualizowane), Toruń 2017, s. 186.

Indochińskim, w Ameryce Południowej i Afganistanie. Jak zauważa Adam Rapacki, „owych terrorystów zrodziła wojna i związany z nią terror oraz bieda panująca na tych terenach, która do dziś jest przyczyną zasilania stanów osobowych tych ugrupowań”²⁵.

Inną grupą organizacji terrorystycznych są „ugrupowania działające na terenach objętych zimnymi i gorącymi działaniami wojennymi między państwami. Do terenów tych należą: Palestyna i Kaszmir (a dziś także Bliski Wschód i część Afryki – wtrącenie P.L.). Ich głównym celem jest wojna z okupantem, natomiast głoszone ideologie mają mniejsze znaczenie. Powodują one co prawda dość znaczne rozbitcie i zróżnicowanie tych ugrupowań, ale uwidaczniają również pewną prawidłowość. We wszystkich tych podziałach chodzi raczej o posiadanie władzy i przejęcie kontroli nad określonymi terytoriami, mniej natomiast o idee. Należy przypuszczać, że zakończenie wojen nie rozwiąże problemu ich istnienia. Będą one nadal walczyć, aż do naturalnej śmierci spowodowanej brakiem celu”²⁶.

Z kolei w Europie ta kwestia jest nieco bardziej skomplikowana. Jest ona pokłosiem zarówno historii, jak i współczesności. Wyraźnie w dzieje europejskiego terroryzmu wpisały się organizacje separatystyczne, jak wspomniane już IRA i ETA. Warto zauważyć, że „źródła działalności terrorystycznej tych dwóch europejskich ugrupowań tkwią w dążeniu społeczności Basków i Irlandczyków do secesji oraz stosowanej wobec nich polityce rządów Hiszpanii i Wielkiej Brytanii. Są one typowymi przykładami konfliktów asymetrycznych. Zastanawiający jest jednak fakt, iż konflikty te nie przekształciły się w ogólnonarodowe powstania. Pozostając cały czas jakby w początkowej fazie rozbudzania takich powstań. W klasycznym ujęciu powstania ogólnonarodowe zaczynają się zazwyczaj incydentami o charakterze terrorystycznym, których celem jest pobudzenie całego społeczeństwa do buntu wobec «ciemnizyeli» i sprowokowania ogólnonarodowego powstania. W przypadku tych dwóch krajów ten ogólny schemat został zaburzony. Przyczyn tego zjawiska możemy się doszukiwać w braku powszechnej akceptacji dla celów głoszonych przez te ugrupowania lub w przemyślanej strategii działania tych ugrupowań. Niezaprzeczalnym jednak faktem pozostaje osiągnięcie po wielu latach porozumień, które rozpoczęły całkowicie pokojowy proces normalizacji sytuacji na tych terenach. Trudno dziś orzec, czy proces ten byłby możliwy bez działań terrorystycznych, zbrojnych ugrupowań partii politycznych, które jako cel postawiły sobie secesję. Dlatego też owe fakty historyczne mogą być argumentami zarówno w negacji działań terrorystycznych, jak i uznania ich skuteczności, szczególnie przez partie polityczne i ugrupowania społeczne podejmujące się realizacji celów konfliktowych wobec celów poszczególnych państw”²⁷.

Zauważyć się tu daje dużą złożoność kwestii działalności terrorystycznej w Europie. Ma ona także inne źródła. Nasz kontynent był bowiem zawsze atrakcyjnym miejscem docelowym dla ludzi z krajów dotkniętych wojnami bądź biedą. Wiele lat temu imigranci z takich krajów dotarli do Europy i niekiedy bez powodzenia, a niekiedy wręcz rozmyślnie, nie zasymilowali się z rdzenną ludnością. Spowodowało to, że dotykało ich ubóstwo, a szukając środków do życia bądź warunków do poprawy jego poziomu, zasilali organizacje przestępcze lub terrorystyczne, a nawet popadali w skrajności światopoglądowe.

²⁵ A. Rapacki, *Słowo wstępne* [w:] *Terroryzm. Diagnoza, zadania administracji publicznej w przeciwdziałaniu zjawisku*, red. nauk. K. Jąłoszyński, B. Wiśniewski, Bielsko-Biała 2007, s. 7.

²⁶ K. Jąłoszyński, B. Wiśniewski, *Terroryzm w aspekcie zagrożeń...*, s. 142–143.

²⁷ J. Prońko, *Wnioski* [w:] K. Jąłoszyński, B. Wiśniewski (red.), *Terroryzm. Diagnoza, zadania...*, s. 145.

Dodatkowym problemem, z uwagi na porażki w działalności ISIS, jest powrót do krajów pochodzenia członków tego ugrupowania. Rozgoryczeni członkowie szukający środków do życia wiążą się z istniejącymi organizacjami terrorystycznymi oraz przestępczymi w miejscach, do których wrócili.

Odrębnym problemem jest także kwestia byłych żołnierzy, którzy w zasadzie poza sztuką walki nie posiadają innych umiejętności, a proces wygaszania ognisk zapalnych w Europie i na świecie sprawia, że poszukują na nowo swego miejsca i sposobów na utrzymanie. Problem ten dotyczy również tzw. „prywatnych żołnierzy”, którzy „pracują w różnych regionach kryzysowych i ogarniętych wojną na całym świecie – zazwyczaj z bronią w ręku”²⁸.

Wydaje się, że – mimo powyższych czynników – na dobrą sprawę o zakresie oddziaływania organizacji terrorystycznych decydują w pierwszej kolejności możliwości finansowe. Jednak z jednej strony funkcjonowanie lokalnych struktur władzy nie jest uzależnione od środków finansowych, lecz od wsparcia pozapaństwowego. Jeśli wsparcie pozapaństwowe będzie duże, to i wpływ na władzę, w tym również cele i stosowane metody służące ich osiągnięciu, będą znaczące. Jeśli działanie takie uda się połączyć podłożem ideologicznym bądź religijnym, to można liczyć się z działalnością terrorystyczną o charakterze rozprzestrzeniającym się. Te podłoża do drugi wyznacznik zakresu działania organizacji terrorystycznych. Uwzględniając obydwa te konteksty, należy również podnieść fakt wspierania działalności terrorystycznej przez rządy państw. Dobitnym tego przykładem jest wsparcie udzielane Osmie bin Ladenowi przez pozostający pod rządami Talibów Afganistan czy też wspieranie szkoleniowo-logistyczne organizacji terrorystycznych Muamara Kadafigo przez Libię, która posunęła się do udziału w zamachu na samolot pasażerski, który w 1988 roku rozbił się na skutek wybuchu bomby nad Lockerbie w Szkocji.

***

Reasumując, można stwierdzić, że zakres oddziaływania organizacji terrorystycznych w wymiarze lokalnym, regionalnym i globalnym jest pochodną wielu kwestii. Do zasadniczych zaliczyć należy motyw i cele działania tych organizacji oraz możliwość zasilania z zewnątrz.

Na rozwój reguł i metod działań grup terrorystycznych, co raz jeszcze należy podkreślić, wpływ mają m.in. globalizacja działalności przestępczej, globalny obrót finansowy i współczesne techniki wymiany informacji. Czynniki te coraz bardziej zwiększają stabilność struktur terrorystycznych, podnosząc poziom ich ochrony przed oddziaływaniem organów ścigania. Ponadto znaczna populacja ludzi na stosunkowo małej przestrzeni, lokalizacja instytucji politycznych, finansowych, informacyjnych oraz anonimowość społeczności charakterystyczna dla dużych środowisk miejskich to przyczyny powodujące, że aktywność terrorystyczna skupia się na terenach zurbanizowanych, znacznie zwiększających bezpieczeństwo działalności terrorystycznej. To, co jest charakterystyczne dla tego typu zagrożenia, a więc brak wyraźnych sygnałów ostrzegawczych o możliwości wystąpienia ataku wraz z anonimowością aglomeracji, krytycznie ograniczają możliwości przeciwdziałania temu zagrożeniu. Dodatkowym utrudnieniem w walce z tym zagrożeniem jest zauważalny proces indywidualizowania się terroryzmu. Zarządzanie takimi strukturami odchodzi od hierarchiczności na rzecz sieciowości, ponieważ „wzajemne uczenie się organizacji terrorystycznych i kryminalnych

---

²⁸ Por., R. Uessler, *Wojna jako usługa. Jak prywatne firmy wojskowe niszczą demokrację*, Warszawa 2008, s. 258.

doprowadziło do wykreowania takich struktur, w których poszczególne elementy organizacyjne stają się bardziej anonimowe, a utrata jednego z węzłów nie destabilizuje całości organizacji. Pozwala to na dalsze skuteczne realizowanie wyznaczonego celu przestępczego. Przy tego typu konstrukcjach funkcjonowanie organizacji nie wymaga stałej aktywności przywództwa i prowadzenia bieżącego nadzoru nad wykonawstwem”²⁹.

Należy zauważyć, że terroryzm jest zjawiskiem rozwijającym się bardzo dynamicznie oraz niezmiernie trudnym do opanowania. Terroryści zaś są nieuchwytni i uderzają z pozycji, które trudno zlokalizować i zaatakować. Obecnie terroryści coraz częściej używają nieznanych dotąd w państwach zachodnich metod i narzędzi do przeprowadzania aktów terroru. Zamachy terrorystów samobójców, używanie środków transportu do ataków terrorystycznych stało się niemalże standardem obecnie przeprowadzanych zamachów³⁰.

Bibliografia

- Bolechów B., *Terroryzm w świecie podwubiegunowym*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2003.
- Gula P., *Terroryzm międzynarodowy w tym islamski. Zarys problemu*, Wyższa Szkoła Policji, Szczytno 2009.
- Izak K., *Leksykon organizacji i ruchów islamskich*, Centralny Ośrodek Szkolenia Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Warszawa 2014.
- Jałoszyński K., Wiśniewski B. (red.), *Terroryzm. Diagnoza, zadania administracji publicznej w przeciwdziałaniu zjawisku*, Wyższa Szkoła Administracji, Bielsko-Biała 2007.
- Jałoszyński K., Wiśniewski B., *Terroryzm w aspekcie zagrożeń wewnątrzpaństwowych (ZATER)*, praca naukowo-badawcza realizowana w ramach Wydziału Administracji Wyższej Szkoły Administracji w Bielsku-Białej, Bielsko-Biała 2007.
- Kędziński A.M., *Sieciowość współczesnych organizacji przestępczych funkcjonujących w obszarze przestępczości zorganizowanej i terroryzmu*, „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego” 2014, nr 10(6).
- Kogut B., Lubiewski P., *Wyzwania dla podmiotów ratowniczych w świetle zagrożeń terrorystycznych*, Wyższa Szkoła Administracji, Bielsko-Biała 2018.
- Kubajewski D., Pazdor A., *Podstawowe właściwości działań partyzanckich*, ASG, Warszawa 1988.
- Leksykon wiedzy wojskowej*, Ministerstwo Obrony Narodowej, Warszawa 1979.
- Partyzantka i dywersja oraz walka z nimi*, ASG, Warszawa 1966.
- Prońko J., Wiśniewski B., *Wybrane zagrożenia społeczne – terroryzm i przestępczość zorganizowana* [w:] B. Wiśniewski, J. Prońko, P. Kobes (red.), *Bezpieczeństwo wewnętrzne*

---

²⁹ A. M. Kędziński, *Sieciowość współczesnych organizacji przestępczych funkcjonujących w obszarze przestępczości zorganizowanej i terroryzmu*, „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego” 2014, nr 10(6), Warszawa 2014, s. 75.

³⁰ B. Kogut, P. Lubiewski, *Wyzwania dla podmiotów ratowniczych w świetle zagrożeń terrorystycznych*, Bielsko-Biała 2018, s. 6.

- a prawo i zarządzanie. Wybrane problemy*, Szkoła Główna Służby Pożarniczej, Warszawa 2015.
- Ścibiorek Z., Wiśniewski B., Kuc R.B., Dawidczyk A., *Bezpieczeństwo wewnętrzne. Podręcznik akademicki (wydanie drugie zaktualizowane)*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2017.
- Tomasiewicz J., *Terroryzm na tle przemocy politycznej. Zarys encyklopedyczny*, Książka i Wiedza, Katowice 2000.
- Uessler R., *Wojna jako usługa. Jak prywatne firmy wojskowe niszczą demokrację*, przekł. M. Kalata, Wydawnictwo Sic!, Warszawa 2008.

SUMMARY

Pawel Lubiewski

Rules and methods of operation contemporary terrorist organizations

This article addresses the problems related to characteristics of contemporary terrorist organizations and the rules of their operation. The views presented here are based on an analysis of the differences and similarities of terrorist attacks carried out so far, taking into account their purpose and the tools used, and, above all, the traits of terrorist activities, such as surprise, dynamism, purposefulness and maneuverability. This allows the author to present the characteristics of methods applied by terrorists. At the same time, it provides the foundations for reflection in that respect. Finally, it presents the issues related to the impact of terrorist organizations on the local, regional and global scale as well as discussing the possible ways of counteracting this phenomenon.

Key words: terrorism, terror, terrorist organizations, security, public safety, public order, threats.

Data wpływu artykułu: 22.05.2018 r.

Data akceptacji artykułu: 19.05.2018 r.